

ŠKOLSKO NATJECANJE IZ KEMIJE
učeni(ka)ca osnovnih i srednjih škola 2021./22.

PISANA ZADAĆA, 3. veljače 2022.

NAPOMENA:

1. Zadatci se rješavaju 120 minuta.
2. Dopušteno je koristiti samo dobivenu tablicu periodnog sustava elemenata.
3. Zadatci se moraju rješavati na mjestu predviđenom za taj zadatak (**ne** koristiti dodatne papire). Ako nema dovoljno mjesta za rješavanje zadatka, može se koristiti poledina prethodne stranice.
4. Odgovori na postavljena pitanja ili račun (kompletan) **moraju** biti pisani kemijskom olovkom ili tintom plave boje, jer se u protivnom neće uzimati u obzir pri bodovanju. Ispravljeni odgovori se ne vrjednuju.

Prijavu ispuniti tiskanim slovima!

Zaporka:
(pet brojeva i do sedam velikih slova)

POSTIGNUTI BODOVI :

Vrsta škole: 1. osnovna 5. srednja (Zaokruži 1. ili 5.)

Razred (napisati arapskim brojem):

Nadnevak:

OTKINUTI OVAJ DIO PRIJAVE I STAVITI GA U OMOTNICU S NAPISANOM ZAPORKOM
PRIJAVU ISPUNITI TISKANIM SLOVIMA

Zaporka:
(pet brojeva i do sedam velikih slova)

POSTIGNUTI BODOVI :

Ime i prezime učeni(ka)ce:

OIB:

Puni naziv škole:

Adresa škole:

Grad u kojem je škola:

Županija:

Vrsta škole: 1. osnovna 5. srednja
(Zaokruži 1. ili 5.)

Razred (napisati arapskim brojem):

Ime i prezime mentor(a)ice:

Naputak školskom povjerenstvu:

Ovaj dio prijave treba spojiti s pisanom zadaćom svakog učeni(ka)ce nakon bodovanja. Podatci su važni radi računalne obrade podataka o učeni(ku)ci koji će biti pozvani na županijsko natjecanje.

Tavola periodica degli elementi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1 H 1,008	2 He 4,003																
3 Li 6,941																	
11 Na 22,99																	
19 K 39,10	20 Ca 40,08	21 Sc 44,96	22 Ti 47,87	23 V 50,94	24 Cr 52,00	25 Mn 54,94	26 Fe 55,85	27 Co 58,93	28 Ni 58,69	29 Cu 63,55	30 Zn 65,38	31 Ga 69,72	32 Ge 72,63	33 As 74,92	34 Se 78,98	35 Br 79,90	36 Kr 83,80
37 Rb 85,47	38 Sr 87,62	39 Y 88,91	40 Zr 91,22	41 Nb 92,91	42 Mo 95,95	43 Tc [98]	44 Ru 101,1	45 Rh 102,9	46 Pd 106,4	47 Ag 107,9	48 Cd 112,4	49 In 114,8	50 Sn 118,7	51 Sb 121,8	52 Te 127,6	53 I 126,9	54 Xe 131,3
55 Cs 132,9	56 Ba 137,3	57-71 lantanoidi	72 Hf 178,5	73 Ta 180,9	74 W 183,8	75 Re 186,2	76 Os 190,2	77 Ir 192,2	78 Pt 195,1	79 Au 197,0	80 Hg 200,6	81 Tl 204,4	82 Pb 207,2	83 Bi 209,0	84 Po [209]	85 At [210]	86 Rn [222]
87 Fr [223]	88 Ra [226]	89-103 attinoidi	104 Rf [267]	105 Db [268]	106 Sg [271]	107 Bh [270]	108 Hs [277]	109 Mt [276]	110 Ds [281]	111 Rg [282]	112 Cn [285]	113 Uut [285]	114 Fl [289]	115 Uup [289]	116 Lv [293]	117 Uus [294]	118 Uuo [294]
57 La 138,9	58 Ce 140,1	59 Pr 140,9	60 Nd 144,2	61 Pm [145]	62 Sm 150,4	63 Eu 152,0	64 Gd 157,3	65 Tb 158,9	66 Dy 162,5	67 Ho 164,9	68 Er 167,3	69 Tm 168,9	70 Yb 173,1	71 Lu 175,0			
89 Ac [227]	90 Th 232,0	91 Pa 231,0	92 U 238,0	93 Np [237]	94 Pu [244]	95 Am [243]	96 Cm [247]	97 Bk [247]	98 Cf [251]	99 Es [252]	100 Fm [257]	101 Md [258]	102 No [259]	103 Lr [262]			

	ostv.	maks.
1. Ampulice sadrže sljedeće uzorke: 0,10 mola molekula pentana, 0,20 mola molekula butena, 1,00 mol molekula vodika i 1,50 mol molekula klorovodika. Koji uzorak sadrži najveći broj atoma vodika? A) pentan B) buten C) vodik D) klorovodik		0,5
2. Natrijev azid je bijeli kristalični prah, a pomiješan s oksidacijskim sredstvom i silicijevim dioksidom nalazi se u automobilskim zračnim jastucima koji pri sudaru štite putnike od udarca. U reakciji se natrijev azid raspada pri čemu nastaje plinoviti dušik koji napuše zračni jastuk. 2.a) Natrijev azid sastoji se od pozitivnih iona natrija i negativnih azidnih iona koji su štapićaste građe. Lewisovom strukturnom formulom prikaži azidni ion. 2.b) Izračunaj masu natrijevog azida potrebnu za razvijanje dušika koji će pri 300 °C i tlaku od jedne atmosfere napuhati zračni jastuk do volumena 0,0108 m³.		5

UKUPNO BODOVA NA 1. STRANICI:

	5,5

		ostv.	maks.
3.	Reakcijom zemnoalkalijskog metala s klorom nastaje ionski spoj X . Miješanjem vodene otopine u kojoj je bilo 1,533 g spoja X s vodenom otopinom srebrova nitrata nastalo je 4,616 g bijelog taloga.		
	3.a) Napiši jednadžbu kemijske reakcije taloženja koja je opisana u tekstu zadatka 3. JKR: _____		
	3.b) Odredi kemijsku formulu spoja X . _____		
	3.c) Izračunaj doseg kemijske reakcije opisane u tekstu zadatka 3.		
	3.d) Što će se dogoditi kada bijeli talog koji je nastao miješanjem otopina navedenih u tekstu zadatka 3 izložimo djelovanju Sunčeve svjetlosti? Objasni svoj odgovor i napiši odgovarajuću jednadžbu kemijske reakcije. _____ _____ _____		
			9
4.	Sljedeće tvrdnje označi kao točne (zaokruži slovo T) ili netočne (zaokruži slovo N).		
	2.a) Amonijev ion sadrži jednak broj elektrona kao i atom neona.	T	N
	2.b) Energija potrebna za uklanjanje prvog elektrona iz električki nenabijene čestice smanjuje se s porastom protonskog broja u periodi.	T	N
	2.c) Druga energija ionizacije magnezija veća je od druge energije ionizacije natrija.	T	N
	2.d) Ukupan broj subatomske čestice u nuklidu ⁸¹ Br dvostruko je veći od broja protona u atomu cerija.	T	N
	2.e) Anion fluora veći je od kationa natrija.	T	N
	2.f) Vrelište sumpora niže je od vrelišta žive.	T	N
			3

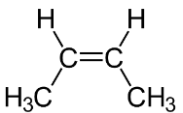
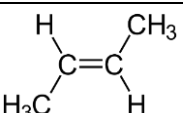
UKUPNO BODOVA NA 2. STRANICI:

12

ostv. maks.

- 5. 5.a)** U tablici su prikazane strukturne formule spojeva **A**, **B**, **C** i **D** čija je molekulska formula C_4H_8 .

Popuni tablicu sustavnim imenima zadanih spojeva (obрати pozornost na položaj atoma i atomskih skupina na ugljikovim atomima koji su povezani dvostrukom vezom).

	strukturna formula	sustavno ime
A	$CH_3CH_2CH=CH_2$	
B		
C		
D	$CH_2=C(CH_3)_2$	

- 5.b)** Koji su od spojeva prikazanih u tablici stereoizomeri? Objasni svoj odgovor.

- 5.c)** Koji će od spojeva navedenih u tekstu 5. zadatka (**A**, **B**, **C** i **D**) u reakciji s bromovodikom dati dva produkta?

- 5.d)** Strukturnom formulom s valentnim crticama prikaži strukturu glavnog produkta reakcije pent-1-ena i bromovodika. Objasni svoj odgovor.

5
UKUPNO BODOVA NA 3. STRANICI:
5

ostv. maks.

6. Konstanta ravnoteže otapanja magnezijeva hidroksida (produkt topljivosti) u vodi pri 25 °C iznosi $5,61 \cdot 10^{-12} \text{ mol}^3 \text{ dm}^{-9}$.

6.a) Napiši ravnotežnu jednadžbu kemijske reakcije za otapanje magnezijeva hidroksida u vodi.

JKR: _____

6.b) Napiši izraz za konstantu ravnoteže otapanja magnezijeva hidroksida u vodi.

6.c) Na temelju izraza za konstantu ravnoteže otapanja magnezijeva hidroksida izračunaj ravnotežnu množinsku koncentraciju Mg(OH)_2 u otopini pri 25 °C.

4,5

7. Ugljikov(II) oksid i dušik su pri sobnoj temperaturi plinovi bez boje i mirisa.

7.a) Lewisovim strukturnim formulama prikaži molekulu dušika i molekulu ugljikova(II) oksida.

7.b) Popuni tablicu podacima koji nedostaju.

	CO	N ₂
<i>M_r</i>		
broj elektrona u molekuli		
polarnost molekule		
vrsta međumolekulskih sila		

7.c) Koji će od navedenih plinova imati više vrelište? Objasni svoj odgovor.

7.d) Kojoj vrsti oksida pripada ugljikov monoksid prema svojim kiselinsko-baznim svojstvima?

7

UKUPNO BODOVA NA 4. STRANICI:

11,5

	ostv.	maks.
8. Za sljedeće primjere ravnotežnih kemijskih reakcija odgovori hoće li se povećati ili smanjiti udio produkata u reakcijskoj smjesi, ako se promijene navedni uvjeti. 8.a) $\text{CH}_4(\text{g}) + \text{H}_2\text{O}(\text{g}) \rightleftharpoons 3 \text{H}_2(\text{g}) + \text{CO}(\text{g})$ $\Delta_r H = 206 \text{ kJ mol}^{-1}$ Ako povećamo temperaturu, udio produkata će se _____. 8.b) $4 \text{NH}_3(\text{g}) + 3 \text{O}_2(\text{g}) \rightleftharpoons 2 \text{N}_2(\text{g}) + 6 \text{H}_2\text{O}(\text{g})$ $\Delta_r H = -227 \text{ kJ mol}^{-1}$ Ako povećamo tlak udio produkata će se _____. 8.c) $2 \text{NO}_2(\text{g}) \rightleftharpoons \text{N}_2\text{O}_4(\text{g})$ $\Delta_r H = -58 \text{ kJ mol}^{-1}$ Ako smanjimo temperaturu udio produkata će se _____. 8.d) $3 \text{O}_2(\text{g}) \rightleftharpoons 2 \text{O}_3(\text{g})$ $\Delta_r H = 143 \text{ kJ mol}^{-1}$ Ako smanjimo tlak udio produkata će se _____.		
		2
9. Odredi odnose za tvari ili kemijske vrste u navedenim parovima. 9.a) Koja tvar ima više vrelište? CH_3CH_3 ili $\text{CH}_2=\text{CH}_2$ _____ 9.b) Koja kemijska vrsta ima veću energiju ionizacije? Mg^+ ili Na^+ _____ 9.c) Koja kemijska vrsta je polarna? SO_2 ili SO_3 _____ 9.d) Koja tvar tvori amfoterni oksid? Cu ili Zn _____		
		2

ostv. maks.

- 10.** 10 a) Na temelju podataka iz tablice izračunaj reakcijsku entalpiju za reakciju izgaranja etanola uz dovoljan pristup kisika. Molarna entalpija kondenzacije vode iznosi 41 kJ/mol, a molarna entalpija isparavanja etanola 39 kJ/mol.

kemijska veza	$\Delta_b H / \text{kJ mol}^{-1}$
O–H	467
C–H	413
O=O	495
C=O	799
C–C	347
C–O	358

- 10.b) Nacrtaj entalpijski dijagram za reakciju izgaranja etanola.

- 10.c) Izračunaj toplinu potrebnu da se uzorku vode mase 1,810 kg povisi temperaturu za 50 °C. Specifični toplinski kapacitet vode iznosi 4,18 J g⁻¹ K⁻¹.

8,5

- 11.** Zita je rješavala kemijsku zagonetku. Kao polazne tvari zadani su joj aluminij, kalcij, natrij i fosfor. Trebalo je odgonetnuti koja je tvar čiji će i oksid i klorid s vodom dati otopine u kojima će lakmus papir jednako reagirati. Koju je od navedenih tvari Zita trebala odabrati?

- A) Al
B) Ca
C) Na
D) P

0,5

UKUPNO BODOVA NA 6. STRANICI:

9

ostv. maks.

- 12.** Neutralni atomi ugljika i silicija imaju isti broj valentnih elektrona. Zbog kojeg svojstva atoma silicija su Si-Si veze slabije od C-C veza?

- A) Veći polumjer.
 B) Veći efektivni naboj jezgre.
 C) Manja energija ionizacije.
 D) Manji volumen.

0,5

- 13.** Na temelju podataka iz tablice izračunaj masu kalijeva nitrata koji će istaložiti iz 200 g zasićene vodene otopine ove soli kada je ohladimo od 50 °C do 20 °C?

$t / ^\circ\text{C}$	10	20	30	40	50
$w(\text{KNO}_3) / \%$	18,4	25,1	32,2	39,2	46,5

2,5

1. stranica

+

2. stranica

+

3. stranica

+

4. stranica

+

5. stranica

+

6. stranica

+

7. stranica

=

Ukupni bodovi

50

UKUPNO BODOVA NA 7. STRANICI:

3